Co dalej z programem Dostępność Plus?

Kategoria: Polityka Społeczna
Opublikowano: czwartek, 15, styczeń 2026 08:21
Tomasz Smaś
Odsłony: 1007

Organizacje społeczne reprezentujące osoby z niepełnosprawnościami zaalarmowały Rzecznika Praw Obywatelskich o braku jasności co do przyszłości polityki dostępności w Polsce. W związku z zakończeniem programu Dostępność Plus oraz niepokojącym kształtem projektu Strategii Rozwoju Polski do 2035 r., Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich Adam Krzywoń wystosował pismo (w załączeniu) do Moniki Sikory, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Brak decyzji o kontynuacji kluczowego programu

Realizacja programu rządowego Dostępność Plus została zaplanowana na lata 2018–2025. Organizacje społeczne zwróciły uwagę RPO na fakt zakończenia tego programu i jednoczesny brak decyzji dotyczącej wdrożenia jego kolejnej edycji lub objęcia procesu zwiększania dostępności inną, nową inicjatywą.

Program ten odgrywał kluczową rolę we wdrażaniu art. 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w Polsce. Stanowił on kompleksową strategię obejmującą niemal wszystkie sfery życia, finansowaną ze środków krajowych, funduszy europejskich, mechanizmów zagranicznych oraz kapitału prywatnego.

Niespójność dokumentów strategicznych

W piśmie do Ministerstwa Rzecznik wskazał na sygnały płynące od organizacji społecznych, dotyczące braku spójności między kluczowymi dokumentami państwowymi w kontekście realizacji praw osób z niepełnosprawnościami. Problem dotyczy relacji między:

- Strategią na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021–2030,
- projektem Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku,
- Strategią rozwoju usług społecznych,
- Krajowym Programem Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022–2030,
- polityką publiczną „Zdrowa przyszłość".

Rzecznik z niepokojem przyjął informację o niewystarczającym uwzględnieniu kwestii niepełnosprawności w projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku oraz o wspomnianym braku spójności pomiędzy programami długoterminowymi.

Luki w nowych przepisach i problem mikroprzedsiębiorców

Choć uchwalono nowe przepisy, w tym ustawę o dostępności niektórych produktów i usług, RPO wskazuje na istotne wyzwania w ich wdrażaniu:

- Wyłączenie mikroprzedsiębiorców: Przepisów ustawy nie stosuje się do usług oferowanych przez mikroprzedsiębiorców, co oznacza, że duża część rynku pozostaje poza zasięgiem standardów dostępności.
- Dostępność architektoniczna: Podczas prac sejmowych zauważono problem skupienia się na samej usłudze przy pominięciu dostępności lokalu. Podmioty mają jedynie obowiązek informowania o stanie dostępności, a nie podjęcia realnych działań w celu jej zapewnienia. Może to prowadzić do sytuacji, w której osoba z niepełnosprawnością nie skorzysta z usługi, bo nie dostanie się do budynku.

Znaczenie mechanizmów wsparcia

Phoca PDF

W piśmie podkreślono, jak ważne były mechanizmy finansowe programu Dostępność Plus, w tym pożyczki na preferencyjnych warunkach z możliwością umorzenia kapitału, oferowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Były one kluczowe dla walki z tzw. "syndromem czwartego piętra" – barierami architektonicznymi w budynkach prywatnych, gdzie instalacja windy wymaga znacznych nakładów finansowych.

„Systemowe i strategiczne podejście do wdrażania dostępności [...] powinno stanowić fundament polityki państwa w zakresie realizacji standardów określonych w art. 9 Konwencji”.

Wystąpienie RPO

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się do Pani Minister z prośbą o:

- Analizę przedstawionych problemów.
- Przekazanie stanowiska odnośnie do kontynuacji Programu Dostępność Plus w dotychczasowej lub innej formule.
- Odniesienie się do braku uwzględnienia kwestii niepełnosprawności w projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku.

RPO wyraził nadzieję, że treść Strategii zostanie dopracowana tak, aby zapewnić osobom z niepełnosprawnościami realizację ich praw zgodnie ze standardami Konwencji.

Źródło: niepelnosprawni.pl

Phoca PDF